

[Avaleht](#) > ... > [Kohtumenetlused](#) > [Videokonverentsid](#) > [Tõendite Kogumine Videokonverentsi Vahendusel](#) Poland

Tõendite kogumine videokonverentsi vahendusel

Sisu koostaja:

European Judicial Network
(in civil and commercial matters)

 Poola

1 Kas tõendeid on võimalik koguda videokonverentsi teel kas taotleva liikmesriigi kohtu osalemisel või otse asjaomase liikmesriigi kohtu poolt? Kui jah, siis milliseid liikmesriigi menetlusi ja õigusakte kohaldatakse?

Poolas võib videokonverentsi teel tõendeid koguda vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta määruse (EL) nr 2020/1783 (mis käsitleb liikmesriikide kohtute vahelist koostööd tõendite kogumisel tsiviil- ja kaubandusajades (tõendite kogumine) (uuesti sõnastatud) artiklitele 12–14 ja 19–21.

Videokonverentside suhtes kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustikku, eelkõige selle artikli 151 lõiget 2 ja artikli 235 lõiget 2 ning justiitsministri 11. märtsi 2024. aasta määrust, milles käsitletakse kaugistungite vormis toimuvate tsiviilkohtumenetluste ajal tõendite kogumiseks kohtuhoonetes kasutatavate tehniliste seadmete ja vahendite liike, nende tehniliste seadmete ja vahendite kasutamise viise ning tõendite võtmise ajal saadud andmete salvestamise, reprodutseerimise ja kopeerimise meetodit (ametlik väljaanne 2024, punkt 357), ning justiitsministri 5. märtsi 2024. aasta teatist kaugistungitel osalemiseks vajalike tehniliste programmeerimisstandardite ja riistvaranõuete kohta (ametlik väljaanne, justiitsministeerium 2024, punkt 82).

2 Kas on piiranguid isikute ringi suhtes, keda võib videokonverentsi teel küsitleda – näiteks, kas videokonverentsi teel võib küsitleda vaid tunnistajaid või ka eksperte ja menetlusosalisi?

Poola õiguses ei ole selliseid piiranguid sätestatud: videokonverentsi teel võib üle kuulata nii eksperte, menetluspooli kui ka tunnistajaid.

Asja lahendav kohus võib määrata, et kaugistungil kogutakse tõendeid kaugmeetodil, kui seda ei välista tõendite laad (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 235 lõige 2).

Menetluspool võib esitada vastuväite tunnistaja ülekuulamisele kaugistungil väljaspool kohtusaali, kuid mitte hiljem kui seitse päeva pärast seda, kui teda on teavitatud kavatsusest tõendeid sellisel viisil koguda. Kui vastuväide rahuldatakse, nõuab kohus, et tunnistaja ilmuks isiklikult kohtusaali (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 263 lõige 1).

3 Kas on piiranguid tõendite liikide suhtes, mida võib videokonverentsi teel koguda?

Poola õiguses ei ole sätestatud konkreetseid eeskirju selle kohta, milliseid tõendeid võib videokonverentsi teel koguda, vaid nõutakse üksnes, et tõendite laad seda ei välistaks (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 235 lõige 2). Tegelikult võib teatavate tõendite kogumine videokonverentsi teel (nt visuaalse kontrolliga seotud

tõendid) osutada võimatuks või märkimisväärselt keeruliseks. Lõpliku hinnangu annab kohus.

Kohtu eesistuja võib määrata, et avalik kohtuistung korraldatakse kaugistungit võimaldavate tehniliste vahendite abil (kaugosalusega kohtuistung), tingimusel et seda ei välista istungil tehtavate toimingute laad ning et kaugistungil on tagatud poolte menetlusõiguste täielik kaitse ja menetluse nõuetekohane teostamine. Sellisel juhul viibivad kohtusaalis kohtunikud ja kohtuistungi sekretär ning teised istungil osalevad isikud ei pea kohtuhoones viibima. Kohtusaalis tehtava menetlustoimingu pildi- ja helisalvestus saadetakse kaugosalemise soovist teatanud osalejate asukohta ja sealt menetlust teostava kohtu hoonesse (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 151 lõige 2).

4 Kas on piiranguid koha suhtes, kus tuleks isikut videokonverentsi teel küsitleda – st kas küsitlemine peab toimuma kohtus?

Kui kohtuistung toimub videokonverentsi teel, võivad küsitletav isik ja teised menetluspoolad, kes ei viibi kohtusaalis, viibida mõne teise kohtu ruumides või muus kohas.

Väljaspool kohtuhoonet kaugistungil osalev isik on kohustatud teavitama oma asukoha järgset kohut ja tegema kõik endast oleneva, et tema elukoha tingimused vastaksid kohtu väarikusele ega takistaks tegemast menetlustoiminguid, milles ta osaleb. Kui teavitamisest keeldutakse või kui selle isiku käitumine tekitab põhjendatud kahtlusi nende menetlustoimingute nõuetekohasuses, milles ta videokonverentsi teel osaleb, võib kohus kutsuda selle isiku kohtusaali.

Eesistuja taotlusel peab kaugistungil osalev isik esitama teabe oma asukoha ja teiste temaga koos viibivate isikute kohta.

Kui isik ei viibi vabades, osalevad menetluses ka vangla või eeluurimisasutuse juhtkonna esindaja, isiku esindaja (kui on olemas) ja tõlk (kui on määratud).

5 Kas videokonverentsi teel peetavaid kohtuistungeid tohib salvestada?

Üldjuhul koostatakse koosolekute protokollid kas heli- või pildi- ja helisalvestusseadmete abil. Sellisel juhul salvestab kohus ka videokonverentsi teel toimuva kohtuistungi *ex officio*. Kui aga istungi protokoll koostatakse ainult kirjalikult (nt kohtusaalis sobivate vahendite puudumisel), ei salvestata istungi, sh videokonverentsi teel toimuva istungi toimumist, vaid istungi käik protokollitakse. Sellisel juhul on siiski võimalik, et menetluspool salvestab koosoleku käigu helisalvestusseadme (nt diktofonifunktsiooniga mobiiltelefon) abil. Kohtu nõusolekut ei ole vaja, ent menetluspool on kohustatud kohtule teatama oma kavatsusest heli salvestada.

Kohtusaalis tehtava menetlustoimingu pildi- ja helisalvestus saadetakse kaugosalemise soovist teatanud osalejate asukohta ja sealt menetlust teostava kohtu hoonesse.

6 Mis keeles peab kohtuistung toimuma: a) kui taotlus esitatakse tõendite kogumise määruse artiklite 12–14 kohaselt ning b) kui toimub tõendite vahetu kogumine tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohaselt?

a) Artiklite 12–14 kohase vestluse puhul kehtib reegel, et vestlus toimub poola keeles. Poola õigus ei näe ette võimalust korraldada kohtuistungid Poola kohtus muus kui poola keeles.

b) Artiklite 19–21 kohase tõendite vahetu kogumise korral määrab taotlej kohus kindlaks, mis keeles kohtuistung toimub. Vastavalt määruse (EL) 2020/1783 artikli 19 lõikele 4 võib Poola keskasutus siiski seada tingimuseks, et kohtuistung toimub poola keeles või et esitatakse tõlge poola keelde. See kehtib eelkõige määruse artikli 19 lõike 4 teises lõigus osutatud olukorra kohta, st kui Poola kohus osaleb tõendite vahetel kogumisel.

7 Kui vajatakse tõlke, siis kes vastutab nende leidmise eest ja kus peaks

olema tõlkide asukoht, a) kui taotlus esitatakse tõendite kogumise määruse artiklite 12–14 kohaselt ning b) kui toimub tõendite vahetu kogumine tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohaselt?

Artiklite 12–14 kohase kohtuistungih puhul peab üldjuhul tõlgi tagama Poola kohus kui taotluse saanud kohus. Seaduses ei ole täpsustatud, kus tõlk peaks asuma, välja arvatud juhul, kui tõlki vajav isik ei viibi vabaduses (vt punkt 4 eespool).

Kui tegemist on määruse artiklite 19–21 kohase tõendite vahetu kogumisega, tagab tõlgi taotleja kohus. Taotleja kohus otsustab ka, kus tõlk kohtuistungih ajal viibib. Vastavalt määruse (EL) 2020/1783 artikli 19 lõikele 4 võib Poola keskasutus seada tingimuseks, et tõlk peab asuma konkreetsetes kohas.

8 Millist menetlust kohaldatakse kohtuistungih korraldamiseks ja isiku teavitamiseks ülekuulamise aja ja koha kohta, a) kui taotlus esitatakse tõendite kogumise määruse artiklite 12–14 kohaselt ning b) kui toimub tõendite vahetu kogumine tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohaselt? Kui palju aega tuleks mõlema variandi korral kohtuistungih kuupäevast teavitamiseks ette näha, et isik saaks selle toimumisest piisavalt vara teada?

a) Kui tegemist on suulise ülekuulamisega vastavalt artiklitele 12–14, teavitab Poola kohus kui taotluse saanud kohus ülekuulatatavat isikut kohtuistungih kuupäevast ja kohast, toimetades talle kutse kätte vastavalt Poola seadustele (eelkõige tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklitele 131–147), praktikas toimub see kõige sagedamini tähtitud kirjaga. Teade tuleks saata hiljemalt 7 päeva enne istungi kavandatud kuupäeva. Erandkorras võib etteteatamisega lühendada 3 päevani (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikkel 149). Praktikas tähendab see seda, et kohtuistungih kuupäev tuleb kindlaks määrata ligikaudu üks kuu enne istungi toimumist. Kohus võib isikut teavitada ka muul viisil, mida ta peab kõige asjakohasemaks (nt telefoni või e-posti teel), kui ta peab seda vajalikuks asja arutamise kiirendamiseks. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 149¹ kohaselt võib kohus esitada pooltele, tunnistajatele, ekspertidele või muudele isikutele kohtukutse tema seisukohalt kõige asjakohasemal viisil, kui ta peab seda vajalikuks asja arutamise kiirendamiseks. Sellisel kohtukutsel on seadustikus ette nähtud toime, kui on selge, et see edastati adressaadile artikli 149 lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul. Need normid võimaldavad kohtul esitada kohtukutse muul viisil kui tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklites 131–147 sätestatud kohtukutse kättetoimetamise viisid. Neid muid meetodeid nendes sätetes siiski ei kirjeldata. See tähendab, et lisaks seadusjärgsetele kohtukutse esitamise viisidele võib kohus kasutada kõiki võimalikke kohtusse kutsumise viise, näiteks telefoni (sh SMS), faksi ja e-posti teel.

b) Artiklite 19–21 kohase tõendite vahetu kogumise puhul lasub kohustus teatada kohtuistungih toimumise kuupäev ja koht taotlejal kohtul, kes kohaldab selles oma õigust. Kui kohtuistungih korraldamine nõuab koostööd Poola kohtuga (nt kohtu osalemise tagamiseks kohtuistungihil või isegi videokonverentsiks vajalike ruumide ja vahendite tagamiseks), peab taotleja kohus kohtuistungih kuupäeva määramisel arvestama seadmete ja personali kättesaadavust Poola poolel. See kättesaadavus varieerub suuresti ja tuleb iga juhtumi puhul eraldi kindlaks teha.

9 Millised on videokonverentsi kasutamise kulud ja kuidas need tasutakse?

Vastavalt määruse (EL) 2020/1783 artiklis 22 sätestatud eeskirjadele nõuavad Poola kohtud selles sätestatud kulude hüvitamist ja eksperdiarvamuse kulude ettemaksu. Muud videokonverentsi kasutamisega seotud kulud kannab Poola.

10 Kuidas tagatakse, et otse taotleva kohtu poolt ülekuulatavat isikut teavitatakse sellest, et ütluste andmine on vabatahtlik?

Taotlev kohus on kohustatud teavitama ülekuulatavat isikut sellest, et ülekuulamine võib toimuda ainult vabatahtlikkuse alusel, ilma sunnimeetmeid kasutamata. Kui Poola kohus on seotud tõendite vahetu kogumisega, võib ta nõuda kinnitust, et ülekuulamine toimub vabatahtlikkuse alusel (määruse (EL) 2020/1783 artikli 19 lõiked 2 ja 4).

11 Millist menetlust kasutatakse ülekuulatava isiku isikusamasuse kontrollimiseks?

Kohus kontrollib isiku isikusamasust füüsilise isiku isikut tõendava dokumendi alusel või isikut ja kodakondsust tõendava dokumendi alusel. Täpsemalt: Poola kodaniku puhul on selleks dokumendiks isikutunnistus või pass; välisriigi kodaniku puhul on selleks pass, reisidokument või muu kehtiv dokument, mis tõendab tema isikut või isikut ja kodakondsust. Tunnistaja ülekuulamine algab küsimustega, mis puudutavad tema isikut ja suhteid menetluspooltega. Samu nõudeid kohaldatakse *mutatis mutandis* isikute suhtes, kes osalevad ülekuulamisel, mille puhul kasutatakse tehnilisi vahendeid, mis võimaldavad seda teha kaugmeetodil väljaspool kohtuhoonet.

12 Milliseid nõudeid kohaldatakse vande andmise suhtes ja millist teavet vajab taotlev kohus, kui tõendite kogumise määruse artiklite 19–21 kohase tõendite vahetu kogumise raames nõutakse vande andmist?

Artiklite 19–21 kohase küsitlemise puhul, kui taotlev kohus teatab Poola keskasutusele oma kavatsusest võtta tunnistajalt ütlusi vande all, võib keskasutus nõuda võimalust vande tekstiga tutvuda. Kui vanne on vastuolus Poola õiguse aluspõhimõtetega, on keskasutusel õigus keelduda küsitlemisega nõustumast või nõuda, et kasutataks Poola õigusnormides sätestatud vande teksti.

13 Mida on tehtud selle tagamiseks, et videokonverentsi toimumise asukohas on kontaktisik, kellega taotlev kohus saab suhelda, ja et kohtuistungil päeval on kohal ka isik, kes seab videokonverentsi seadmed töökorda ja tegeleb võimalike tehniliste probleemidega?

Kui videokonverentsid toimuvad Poola kohtu, Poola vangla või Poola kohtueelse kinnipidamisasutuse ruumides, pakuvad need asutused spetsiaalseid videokonverentsiteenuseid. Vastutava isiku kontaktandmed edastatakse taotlevale kohtule videokonverentsile eelneva tehnilise korralduse raames.

Kohtu eesistuja võib määrata, et vabaduse kaotanud isik osaleb menetlustoimingutes ainult kaugmeetodil. Sellisel juhul osalevad istungil kaugmeetodil ka vangla või eeluurimisasutuse juhtkonna esindaja, isiku esindaja (kui on olemas) ja tõlk (kui on määratud). Seda sätet kohaldatakse *mutatis mutandis* isikute suhtes, kes saavad eraldi sätete alusel meditsiinilist ravi (tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 151 lõige 4).

14 Millist lisateavet taotlevalt kohtult nõutakse?

Üldiselt Poola õiguse kohaselt mingit lisateavet ei nõuta. Kui lisateavet on siiski vaja (nt Poola kohtuga tehnilise korralduse kokkuleppimiseks), tuleb see esitada poola keeles või lisada tõlge poola keelde. Videokonverentsid (kaugistungid) on lubatud tingimusel et seda ei välista istungil tehtavate toimingute laad ning et kaugistungil on tagatud poolte menetlusõiguste täielik kaitse ja menetluse nõuetekohane korraldamine. Sellisel juhul viibivad kohtusaalis kohtunikud ja kohtuistungil sekretär ning teised istungil osalevad isikud ei pea kohtuhoones viibima.

Viimati uuendatud: 22/11/2024

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusosalase koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse

poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusosalase koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.